

ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Автор статті указує, що несогласованность толкования понятия «информация» в различных отраслях права характеризуется отсутствием однозначного подхода к определению такого нетипичного объекта гражданского права. Поэтому на сегодняшний день важным является решение проблемы уточнения и углубления теоретических положений по поводу распространения понятия информации в других отраслях права, а также усовершенствования норм гражданского права в отношении информации как специфического объекта.

Вирішальну роль у сучасному суспільстві відіграє інформація. Сьогодні вже не виникає жодних сумнівів, що життя неможливе в інформаційному вакуумі. В умовах побудови правової держави інформація, як важливий ресурс суспільства, набуває все більшого значення.

З одного боку, – інформація є суттєвим елементом суспільних відносин, інтелектуальним надбанням народу і держави, складовою напрямів та темпів реформування економіки, адміністративної системи, демократичних змін. З іншого боку, – інформація перетворюється у найважливіший товар, фактор конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів, на який сьогодні існує високий попит.

Ринкові відносини, що функціонують на засадах самоорганізації, не можуть існувати за умов відсутності повноцінного інформаційного середовища; демократичні інститути не можуть реально існувати без інформаційної свободи; особистість, громадянське суспільство не можуть впливати на державу без концепції найбільш повного забезпечення прав людини, і, перш за все, права на інформацію.

Кожна людина користується інформацією. Право на інформацію є одним із природних прав людини, тому відносини щодо одержання, розповсюдження та захист інформації повинні бути урегульовані законом відповідно до сучасних умов правової реальності.

Крім того, інформація стає специфічним об'єктом товарного обігу і ресурсом сучасності, повноцінним об'єктом цивільних правовідносин. Тому останнім часом зріс інтерес до цивільно-правового аспекту інформаційних відносин, посилення ролі цивільного права в їх регулюванні.

Зазначені процеси поставили законодавця перед необхідністю ефективного юридичного упорядкування суспільних відносин в інформаційній сфері. У руслі цієї тенденції за останнє десятиріччя у сфері інформації як об'єкта права і як товару було прийнято значну кількість нових нормативно-правових актів, що сприяло закріпленню у ЦК України вказаних правовідносин.

З метою приєднання України до Європейського Співтовариства, в якому активно розвивається інформаційне суспільство, стає край необхідно вирішувати комплекс важливих організаційно-правових питань. В Україні постійно відбуваються зміни законодавства, яке регулює суспільні відносини щодо інформації. Гармонізація законодавства набуває особливого значення у сфері інформаційних відносин, що можна назвати стрижнем глобалізації економіки на сучасному етапі. Звідси – необхід-

ність, насамперед, з'ясування суті поняття «інформація» у праві, визначення місця інформації серед об'єктів правовідносин.

Отже, різноманітність прояву категорії «інформація» у цивільному обігу потребує серйозного наукового дослідження.

Існуюча кількість публікацій, у яких розглядаються окремі аспекти інформаційних правовідносин, не охоплює і не вирішує багатьох теоретичних проблем і практичних завдань, що викликано відсутністю однозначного підходу до визначення такого нетипового об'єкта цивільного права, як інформація.

Ця проблема знаходила і раніше своє відображення в роботах доктора юридичних наук, професора Ч.Н. Азімова [1], доктора юридичних наук, професора О.А. Підпригора та кандидата юридичних наук, доцента О.О. Підпригора [2], інших відомих вчених-цивілістів. Значну роль у визначенні проблеми інформації як об'єкта ринкових відносин відіграли публікації кандидата юридичних наук, доцента Кохановської О.В. [3]. Певний внесок в розробку теоретичних положень щодо визначення поняття «інформація» зробив Є.В. Петров в своїй дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук в 2003 р. [4].

Тим часом багатогранність і відсутність уніфікованого набору понять призводить до відсутності єдності думок вчених у визначенні поняття «інформація».

Визначене базисне поняття дає дослівний переклад з латинської мови (Informatio – роз'яснення, ознайомлення, поняття [5, 495]). Інформацію визначають, крім того, як відомості про будь-що, передані людьми; різновид відбитку, нерозривно пов'язаний з процесами управління; зменшення непевності вибору в результаті одержання відомостей; сигнал, взятий у поєднанні всіх семіотичних характеристик: синтаксичної, семантичної і прагматичної; аспект будь-яких процесів відображення [6, 529].

Комплексне дослідження інформаційних правовідносин сьогодні набуває особливої актуальності через наявність прогалин у чинному цивільному законодавстві щодо їх регулювання з урахуванням їх особливостей та потреб практики. Існуючі в Україні наукові розробки із зазначених проблем, на нашу думку, не повністю розкривають специфіку цих правовідносин. Наявність неоднозначного підходу до визначення саме поняття «інформація» породжує складності в практичному застосуванні та можливості охорони інформаційних правовідносин.

Термін «інформація» є запозиченим із інших наук. Однак і технічні науки, які получили розвиток у останні роки, не мають єдиного визначення, що також має негативні наслідки, оскільки відсутність єдиного позначення предмету дослідження приводить до непорозумінь в висновках досліджень.

Тому метою аналізу сучасних правових визначень дефініції «інформація» є спроба усунення прогалин в цивільному законодавстві, що сприятиме однозначному тлумаченню цього поняття та матиме значення для цивільно-правового захисту права на інформацію.

Уперше на міжнародному рівні право на інформацію було згадане у ст. 19 Загальної декларації прав людини [7] та відтворено у ч. 2 ст. 34 Конституції України [8]: «кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір».

Закон «Про інформацію» розуміє інформацію як документовані чи привселюдно оголошені зведення про події і явища, що відбуваються в суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі [9, ст. 1]. При цьому об'єктом даного права визнаються усі види інформації, до яких відносять: статистичну, адміністративну, масову, інформацію про діяльність державних органів влади і місцевого самоврядування, правову інформацію, інформацію про особу, інформацію довідково-енциклопедичного характеру, соціологічну інформацію [9, ст. 18], а також науково-технічну інформацію [10, ст. 1], інформацію, яка створюється, зберігається та розповсюджується в автоматизованих системах [11] та ін.

Цивільний кодекс України [12] у ч. 1 ст. 200 вперше в кодифікованому акті містить визначення правової категорії інформації як документованих або публічно оголошених відомостей про події та явища, що мали або мають місце у суспільстві, державі та навколишньому середовищі. Тобто ЦК визначає інформацію у відповідності з Законом «Про інформацію», з тією лише різницею, що включає до інформації події та явища, які відбувалися або відбуваються, залишаючи відомості про майбутнє поза своєю увагою.

Інформація згідно з ЦК належить до нематеріальних благ, до яких законодавством віднесено також результати творчої діяльності (ст. 199) і особисті немайнові блага (ст. 201). Поєднання цих об'єктів у окрему групу пояснюється їх особливою правовою природою та відсутністю у них матеріального змісту. Це є причиною для особливого правового регулювання відносин, пов'язаних із їх використанням і захистом [13, 145].

Варто зазначити, що визначення інформації зафіксоване ще у декількох нормативно-правових актах. Так, наприклад, Закон України «Про захист економічної конкуренції» [14] визначає інформацію як відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості.

Поняття інформації в якості відомостей, поданих у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб закріплене також в Законі України «Про телекомунікації» [15].

Таким чином, усі правові визначення інформації базуються саме на концепції «інформація – відомості». Цей підхід, однак, не зовсім задовольняє потреби юридичної науки та практики.

Отже, з одного боку, – право на інформацію є особистим немайновим правом фізичної особи, яке передбачене ст. 302 ЦК України. З іншого, – інформація є об'єктом договірних відносин та має певну вартість, тобто є товаром.

Однак інформація, перетворюючись в умовах інформаційного суспільства у найважливіший товар, не може бути порівняна за механізмом передачі з іншими традиційними матеріальними товарами. Як нематеріальний об'єкт вона входить в економічні відносини і в якості фактора виробництва, і в якості самостійного об'єкта товарного обігу. Її функціональною особливістю виступає той факт, що «володіння» нею визначає

можливість та умови доступу суб'єкта на ринок товарів і послуг, а також дозволяє визначити його місце у відповідному секторі ринку. У цьому виявляється подвійність інформації, як об'єкту цивільних правовідносин, тобто вона має розглядатися як річ та як зобов'язання.

Виходячи з багатогранності цивільно-правового поняття інформації, можна констатувати, що для реального захисту права на інформацію визначення, що надане в Законах і Кодексі, недостатньо, оскільки воно має певні недоліки:

1) Закон «Про інформацію» визначає інформацію через категорію «відомості» – акцент робиться на те, що інформація є продуктом осмислення людиною фактів навколишнього середовища, яке нею сприймається. При цьому з поняття інформації виключається широкий спектр знань, що безпосередньо не пов'язані з описом навколишнього світу. Так, дуже важко включити до «відомостей» не тільки більшу частину літературних творів, а й нереалізовані на практиці винаходи (об'єкти патентних прав або секрети виробництва), інформацію про можливі шляхи розвитку ринку та способи ведення підприємницької діяльності тощо;

2) В Законі «Про інформацію» інформація визначається як відомості «про події та явища». Цей перелік також не є повним. Якщо для прикладу звернутися до законодавства Російської Федерації, то у російському Законі «Об информации, информатизации и защите информации» [16, ст. 2] інформація розуміється як відомості про осіб, предмети, факти, події, явища та процеси незалежно від форми їх представлення.

На перший погляд, в російському законодавстві це питання врегульоване більш повно. Однак, це визначення, як і його український аналог, відображає більше публічно-правовий, а не приватноправовий підхід, і до того ж не позбавлене юридичних недоліків. Це в аспекті динамічного розвитку інформаційних відносин може обернутися суттєвими та невиннованими обмеженнями;

3) За ст. 200 ЦК події та явища, що належать до інформації, за волею законодавця відбувалися або відбуваються; виходячи з цього, відомості про події чи явища, що відбудуться у майбутньому інформацією не вважаються;

4) Відповідно до положень Закону «Про інформацію», для визнання відомостей інформацією останні повинні бути «документовані або публічно оголошені». Але документ відповідно до юридичній енциклопедії [17, 115] – матеріальна форма відображення, поширення, використання і зберігання інформації, яка надає їй юридичної сили, тобто має певні реквізити, що свідчить про юридичну значимість документу. Отже, якщо інформація не містить таких реквізитів документу і водночас зафіксована, наприклад, на папері, то це вже, відповідно до вимог законодавства, не є інформацією.

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [18] електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа. Таким чином, якщо дані передаються в електронній формі, але без електронної підписи, вони не є електронним документом, а відповідно до визначення, що аналізується, – й не є інформацією. З вказаних дефініцій неможливо також визначити чіткого поняття публічного оголошення тощо.

6) Дані визначення не відображають усіх особливостей інформації як об'єкту цивільних прав. Вони побудовані без урахування методологічного правила, згідно з яким дефініцію явища не можна давати через категорію, яка сама не має чіткого та єдиного розуміння, закріпленого в офіційному документі. Крім того, категорія «відомості» не є такою, яка є настільки зрозумілою та відомою, що не потребує тлумачення [19, 54].

На наш погляд, варто підтримати позицію про те, що суб'єкт отримує від навколишнього середовища дані (зазвичай у формі образів), причому отримує кожен проміжок часу. Абсолютно менша частина цих даних (змістовних образів) усвідомлюється людиною і, в результаті, стає знанням. Останні, в принципі, можна отримати і шляхом мислення, проте воно все єдино здійснюється на основі якихось базових уявлень. Не можна придумати чогось такого, щоб не мало в своїй основі вже відомих знань. Для того, щоб в подальшому передати знання, їх потрібно виразити у певній формі (знаковій, звуковій тощо). Отриманий, наприклад, порядок (послідовність) знаків необхідно зафіксувати на певному носії, здатному до передачі. Отже, для передачі знання створюється специфічний «інтелектуальний продукт», що складається з власного знання, форми фіксації, носія знань.

Отже, можна зробити висновок, що знання також є інформацією. Вони і є тим головним, що цікавить людину в «інтелектуальному продукті», а саме – його зміст, знання, що оцінюється з точки зору корисності для задоволення тих чи інших потреб. У цьому, як вбачається, і є сутність інформації.

Даний висновок знайшов своє підтвердження і в науковій літературі. Так, в цій частині, окремі автори розуміють під інформацією корисний (чи вигідний) зміст про річ, явище, факт, людину, суспільство, державу тощо, тобто вилучені з них чи про них усвідомлені дані у формі знань [20, 3].

Надати формулювання поняття «інформація», яке сьогодні задовольняло би вимоги наукового підходу до всього обігу інформації, на даний час пропонувати неможливо, однак, на нашу думку найбільш повною є пропозиція кандидата юридичних наук Є.В. Петрова: «Інформація – це результат, продукт знань та діяльності людини, орієнтований на створення нових відомостей або зняття відомостей з інших об'єктів матеріального або духовного світу, для об'єднання цих відомостей у певний продукт або товар, необхідний для суспільства» [4, 157].

Інформація, як об'єкт цивільних правовідносин має певні специфічні ознаки, відносно яких також немає єдиного погляду серед вчених.

В.М. Лопатін, виокремлюючи основні ознаки, що, з його точки зору, мають принциповий характер для правового врегулювання відносин із приводу інформації, називає наступні: ідеальність, невичерпність, якісну визначеність, системність, відокремленість [21, 39].

В.О. Копилов аналізує виключно юридичні особливості та властивості інформації, основні з яких: фізична невідчужуваність; відособленість; властивість інформаційної речі (інформаційного об'єкта); властивість тиражування (розповсюдження); властивість організаційної форми; властивість екземплярності [20, 49]. Цінність його дослідження полягає у тому, що в ньому доведена необхідність з'ясування ознак інформації

як її юридичних особливостей і властивостей, що виявляються в інформаційних процесах, що забезпечують реалізацію основних інформаційних прав та обов'язків відповідних суб'єктів у порядку забезпечення гарантій інформаційних прав і свобод.

Для інформації, яка створюється, використовується чи розповсюджується у правовій системі, притаманний ряд властивостей, що спричинюють певні юридичні наслідки під час обміну нею. Вони закріплюються в нормах права і реалізуються в інформаційних правовідносинах та особливостях поведінки суб'єктів. Так, на думку В.О. Копилова, властивість фізичної невідчужуваності інформації заснована на тому, що знання не можуть бути відчужені від її носія – людини, тому при передачі інформації від однієї особи до іншої і юридичного закріплення такого факту, процедура відчуження інформації замінюється передачею прав на її використання і передається разом з цими правами.

Відособленість інформації можлива лише у результаті її опредметнення у вигляді символів, знаків, хвиль з метою обміну нею (відбувається відокремлення інформації від її виробника або творця). Отже, інформація набуває здатності існувати самостійно.

У цьому В.О. Копилов, як і деякі інші правознавці, вбачає підтвердження оборотоздатності інформації як окремого об'єкта правовідносин, що є, на нашу думку, однією з найважливіших ознак інформації як об'єкта права взагалі й цивільного права зокрема. Дискусійним залишається, на нашу думку, положення про властивість інформаційної речі (інформаційного об'єкта). Дехто вважає, що інформація передається і поширюється тільки на матеріальному носії або за допомогою матеріального носія і виявляється як «двоєдність» інформації (її змісту) і носія, на якому вона закріплена.

Слід зазначити, що ця властивість дає можливість поширити на так звану «інформаційну річ (об'єкт)», як її називає В.О. Копилов, спільну і взаємозалежну дію двох інститутів – інституту авторського права й інституту речової власності, однак інформація, навіть за такого підходу, може мати ще одну властивість – бути нематеріальним благом, і тоді застосування двох інститутів разом неможливе технічно й неправильне за суттю.

Як особисте немайнове благо, інформація не може мати нічого спільного з майновою оцінкою і в такому випадку набуває позаекономічного й немайнового змісту, є невідчужуваною у будь-якому разі, навіть якщо цього бажає особа. Це сприяє захисту права, зокрема, фізичних осіб від порушень у цій сфері. До таких належить, зокрема, право на інформацію, закріплене у ЦК (ст. 302).

Інформація може тиражуватися й поширюватися в необмеженій кількості екземплярів без зміни її змісту, і це є її специфічною особливістю. Вона може бути відома багатьом, а якщо зберігається на матеріальному носії – то і належати одночасно необмеженій кількості осіб.

Однак, на думку багатьох авторів, недостатньо коректним є зауваження про необхідність юридично закріплювати обсяг прав з використання інформації (її змісту) особами, які володіють такою інформацією (які володіють знаннями про зміст інформації). Інформація як особисте немайнове право належить до найважливіших, невідчужуваних, природ-

них, притаманних людині від народження благ – разом з благом життя, здоров'я тощо. Тому не можна допускати навіть термінологічних неточностей у цій сфері.

Особистим немайновим благом, яке є природним, не можна ні «володіти», ні «користуватися», ні «розпоряджатися». Для інформаційних відносин загалом термінологічний апарат має бути набагато ширшим і враховувати названі особливості інформації як особливого нематеріального блага. Спрощення, які допускає законодавець стосовно документованої інформації, як правильно вказує Є.В. Петров, не можуть слугувати взірцем для доктринальних розробок при вирішенні цієї проблеми і для застосування у судовій практиці.

Абсолютно логічно В.О. Копилов довів, що інформація має властивість організаційної форми та екземплярності. Не викликає заперечень те, що інформація, яка перебуває в обороті, переважно має форму документа. Така властивість дає можливість юридично формулювати факт належності документа конкретній особі, наприклад, закріпивши його відповідним підписом у традиційному, чи в електронному вигляді. Інформація поширюється здебільшого на матеріальному носії, що робить можливим облік екземплярів інформації через облік носіїв, на яких вона міститься.

Звичайно, об'єктом права також має бути річ матеріального світу, що відповідає визначеним фізичним характеристикам. Такими характеристиками може володіти носій інформації та інформаційний продукт, але не сама інформація.

Однак, об'єктом цивільного права є також право на інформацію, яке мають фізичні та юридичні особи, держава. Тому необхідно відрізнити право на інформацію та інформаційний продукт, які обидва є об'єктами цивільного права, але це визначене в ст. 200 ЦК недостатньо, тому подальше правове регулювання двох видів об'єктів не нашло достатнього закріплення. Але перелічених цих ознак недостатньо, щоб інформація стала об'єктом цивільних відносин, тому що цивільне право регулює такі правовідносини, які визначають правила поведінки суб'єктів, захист їх прав та інтересів.

Інформація має визначену цінність, яка інтересна та необхідна певній людині в її житті, має відповідати інтересам людини; інтересна іншим суб'єктам правовідносин (підприємствам, установам, організаціям), державі та її органам, – тому інформація як об'єкт правовідносин повинна задовольняти потребам суб'єктів права щодо неї.

Також відомо, що цивільне право поділяється на публічне та приватне, а Цивільний кодекс України 2003 р. є кодексом приватного права. Виходячи із вказаного, необхідно помітити, що для приватного цивільного права важливо те, що інформація як об'єкт правовідносин становить реальну цінність особистісну (як інформація про особу) або комерційну (зокрема, як інформація про майнове положення особи – фізичної чи юридичної). Крім того, ця інформація є предметом цивільного обігу, а тому є об'єктом приватного цивільного права.

Отже, якщо помітити специфічні риси інформації (інформаційного продукту) як об'єкту приватного цивільного права, то обов'язковими її ознаками мають бути такі: відомості, тобто зведення про явища та події; відомості, що мають певну форму, завдяки якій інформаційний продукт

може бути отриманим або поширюваним; реальну особистісну або комерційну цінність; є предметом цивільного обігу. Такого визначення інформаційного продукту як об'єкта цивільного права не надають навчальні підручники, але це «впливає» із аналізу теоретичних та правових норм цивільного права.

Загалом об'єкти цивільних правовідносин мають відповідати наступним вимогам: вони є матеріальними чи нематеріальними благами; такими, що мають матеріальне втілення; мають оборотоздатність, тобто відносно них можуть укладатися правочини та інші юридичні дії.

На підставі викладеного, можна зробити висновки, що особливість інформації як об'єкту цивільного права полягає в тому, що вона є благом нематеріальним, хоча має матеріальні носії (дискета, магнітна плівка, папір та ін.).

Інформація як об'єкт цивільних правовідносин відрізняється від права людини на інформацію, яке є невід'ємною частиною правового статусу людини та гарантується Конституцією України.

Таким чином, інформація є справжнім об'єктом цивільних прав та цивільно-правових відносин, однак визначення інформації як об'єкта цивільного права потребує досконалого правового регулювання.

Оскільки дискусії навколо цих понять є предметом дослідження багатьох авторів, необхідно підвести підсумок їх дослідженням: регулювання інформаційних правовідносин здійснюється на підставі визначення, передбаченого Цивільним кодексом (ст. 200 ЦК), але їх пропозиції дозволяють поглибити теоретичні положення щодо поширення поняття інформації в інших галузях права та удосконалити норми цивільного права щодо інформації, як специфічного об'єкту.

Література:

1. Азимов Ч.Н. Научно-техническая информация и право. — Харьков: Вища школа, 1987. — 136 с.
2. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності в Україні. — К., Юрінком Інтер, 1998. — 336 с.
3. Кохановська О.В. Інформація як об'єкт цивільних правовідносин та право на інформацію за чинним законодавством і за проектом Цивільного кодексу України // Вісник Київського Національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки. — 2003. — Випуск 52–55. — С. 125–128
4. Петров Є.В. Інформація як об'єкт цивільно-правових відносин. — Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03. — Національний університет внутрішніх справ. — Харків, 2003. — 206 с.
5. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. — 4-е изд. — М.: Советская энциклопедия, 1989 — 1360 с.
6. Современный философский словарь / Под ред. В.Е. Кемерова. — М.: Наука, 1996. — 938 с.
7. Загальна Декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10.12.1948 р. // Комп'ютерний інформаційний диск «Законодавство України».
8. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
9. Про інформацію. Закон України від 02.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — ст. 650.

10. Про науково-технічну інформацію. Закон України від 25.06.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
11. Про захист інформації в автоматизованих системах. Закон України від 05.06.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 49. – Ст. 378.
12. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40–44. – Ст. 356.
13. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар (ред. розробників проекту Цивільного кодексу України). – К.: Істина, 2004. – 916 с.
14. Про захист економічної конкуренції. Закон України від 11.01.2001 р. // Відомості Верховної Ради України, 2001. – № 12. – Ст. 64.
15. Про телекомунікації. Законі України від 18.11.2003 р. // Відомості Верховної Ради України, 2004. – № 12. – Ст. 155.
16. Об информации, информатизации и защите информации. Закон Российской Федерации, принятый Государственной Думой 08.07.2006 р. Одобрен Советом Федерации 14.07.2006 г. // Федеральное законодательство Российской Федерации 2006 г. – М.: 2007.
17. Юридична енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія, 2002. – 1068 с.
18. Про електронні документи та електронний документообіг. Закон України від 22.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275.
19. Корчагин М. Поняття інформації як цивільно-правової категорії. // Юридичний журнал. – 2006. – № 9. – С. 56–60.
20. Копылов В.А. К вопросу об информационной собственности. // Научно-техническая информация. Серия 1, 1998. – № 3. – 36 с.
21. Бачило И.Л., Лопатин В.Н., Федотов М.А. Информационное право. – С-Пб.: Юридический центр Пресс, 2005. – 346 с.

Макаренко О.Ю., КНЦ ОНЮА

ДО ПИТАННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття на тему «К вопросу землепользования в Украине» посвящена многогранному вопросу осуществления землепользования в Украине. Структура работы обусловлена спецификой и сложностью вопроса, целью и задачами исследования. Учитывая специфику построения независимой Украины, осуществление целого ряда реформ и в том числе земельной, обоснована актуальность темы. Осуществлен анализ соответствующих принципов и проанализированы различные определения термина «землепользования». Понятие права землепользования рассмотрено в различных аспектах с определением проблемных сторон и направлений дальнейшего развития правовой мысли. В выводах очерчены теоретические результаты исследований, предложения по усовершенствованию соответствующих земельных отношений.

Clause on a theme «To a question of land tenure in Ukraine» is devoted to a many-sided question of realization of land tenure in Ukraine. The structure of work is caused by specificity and complexity of a question, the purpose and research problems. Considering specificity of construction of independent Ukraine, realization of a lot of reforms and including ground, the urgency of a theme is proved. The analysis of corresponding principles is carried out and various defini-